

RAAP-NOTITIE 1412

Plangebied Buurtweg 8

Gemeente Doorn

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: J.J. Jagtenberg

Titel: Plangebied Buurtweg 8, gemeente Doorn; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: november 2005

Auteur: *drs. S. Warning*

Projectcode: D00B

Projectleider: drs. S. Warning

Projectmedewerker: drs. J.H.M. van Eijk

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 14853

Autorisatie: drs. A. Tol

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2005

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van J.J. Jagtenberg heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 24 november 2005 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de sloop en nieuwbouw aan de Buurtweg 8 in de gemeente Doorn. Doel van dit onderzoek was eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen en, voorzover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

Hoewel niet valt uit te sluiten dat er vondstarme nederzettingen of zeer lokale archeologische resten (zoals graven en verkavelingsgreppels) aanwezig zijn wordt gezien de geringe omvang van de geplande bodemingrepen, ten aanzien van het plangebied, geen vervolgonderzoek aanbevolen.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van J.J. Jagtenberg heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 24 november 2005 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de sloop en nieuwbouw aan de Buurtweg 8 in de gemeente Doorn. Bij de sloop worden het huis en de garage inclusief de funderingen gesloopt. Op de plek van het huis wordt een nieuw huis gebouwd. Op de plek van de garage wordt een koetshuis gebouwd. De funderingen zullen tot circa 60 cm beneden maaiveld reiken. De omvang van de verstoringen is ongeveer 1200 m². Het archeologisch vooronderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het onderzoek was het opsporen van deze resten en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

1.2 Plangebied

Het plangebied, circa 1200 m², ligt direct ten zuiden van de Buurtweg (figuur 2). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 39B van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 153.290/448.785. Het perceel staat kadastraal bekend onder gemeente Doorn, sectie B, nummer 2651. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied in gebruik als grasland en tuin.

1.3 Onderzoekopzet en richtlijnen

Het archeologisch vooronderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek.

Het vooronderzoek is gebaseerd op een Plan van Aanpak dat is niet beoordeeld door de provinciaal archeoloog van de provincie Utrecht dhr. drs. R.S. Kok . Het onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform de 'Richtlijnen voor bureauonderzoek, Provincie Utrecht' (Kok, 2004). Het

inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de 'Richtlijnen booronderzoek, Provincie Utrecht' (Kok, 2005).

RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) en die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in deze notitie beschreven (zie verklarende woordenlijst).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Geologisch gezien bestaat het plangebied uit dekzand (RGD, 1984; code Tw3). Het betreft de dagzomende pleistocene Formatie van Twente.

Het plangebied bestaat geomorfologisch gezien uit gordeldekzand-welvingen al dan niet met oud bouwlanddek (Stiboka/RGD, 1986). In de Gelderse Vallei bevindt zich in een strook langs de stuwwallen een dikke laag dekzand. Dit gordeldekzand is waarschijnlijk voor een belangrijk deel afkomstig van de stuwwal. De fijne afzettingen werden door de wind opgenomen en deels rondom de stuwwal afgezet. Het gordeldekzand heeft over het algemeen een golvend oppervlak (gordeldekzand-welvingen) (Stiboka/RGD, 1986).

Bodem

De bodem in het plangebied bestaat uit hoge enkeerdgronden of gooreerdgronden (Stiboka, 1973: code zEZ/pZn21). Op de bodemkaart is het niet mogelijk geweest om een onderscheid aan te geven. In beide gevallen gaat het om gronden waar door menselijke activiteit een humushoudende bovengrond is ontstaan. De humushoudende bovengrond is in de meeste gevallen ontstaan door bemesting met potstalmest, hierdoor vond een geleidelijke ophoging plaats. De ouderdom van de ophogingsdekken kan sterk uiteen lopen. De aanleg kan uit de Vroege Middeleeuwen dateren, maar de meeste dekken zijn jonger.

De dikte van de bovengrond bepaald of de gronden tot de enkeerdgronden (meer dan 50cm) of tot de gooreerdgronden (minder dan 50cm) worden gerekend (Stiboka, 1973).

Archeologie

In ARCHIS staat, in de nabijheid van het plangebied, 1 terrein van zeer hoge archeologische waarde met CMA-code 39B-047 (Monumentnummer 4756) geregistreerd. Het betreft een oud akkercomplex met een door plaggenbemesting bouwlanddek. Op het terrein zijn diverse vondsten gedaan uit de IJzertijd, de Romeinse tijd en de Middeleeuwen (waarnemingsnummers 6524 en 6525).

Verder zijn er tijdens veldkarteringen in de omgeving van het plangebied nog diverse fragmenten aardewerk uit de Romeinse tijd, de Late Middeleeuwen en een slijpsteen uit de Nieuwe Tijd gevonden (waarnemingsnummer 5947, 6261, 10416 en 43331).

Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW; ROB, 2005) geldt voor het plangebied een hoge kans op het aantreffen van archeologische waarden (figuur 1). Deze verwachting is gebaseerd op het voorkomen van oud bouwland op gordeldekzand-welvingen.

De door de provincie genoemde amateur-archeoloog was tijdens het onderzoek niet bereikbaar.

Historische gegevens

Op de Nieuwe Kaart van den Lande van Utrecht uit 1696 staat de Buurtweg al aangegeven. Langs de weg zijn geen huizen of boerderijen getekend, alleen aan weerszijde een rij bomen (Canaletto, 1973).

In de Grote Historische Atlas van Nederland (1839-1859) en op de kadastrale minuut uit 1829 is nog geen sprake van bebouwing in het plangebied (Wolters-Noordhoff, 1990, www.dewoonomgeving.nl).

Volgens de Cultuur Historische Hoofdstructuur van Utrecht bevindt het plangebied zich in een gebied met een zeer hoge cultuurhistorische waarde.

Archeologische verwachting

Op grond van de aanwezigheid van gordeldekzanden, afgedekt door een plaggendek, gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen vanaf het Mesolithicum.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Tijdens het veldonderzoek zijn 5 boringen verricht. Vanwege de geringe oppervlakte van het plangebied zijn de boringen zo gelijk mogelijk verdeeld (figuur 2).

Er is geboord tot maximaal 1,0 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 12 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Van alle boringen is de hoogte met een waterpastaestel ingemeten, waarbij de hoogte is herleid van NAP-bout in de gevel van het pand aan de Buurtweg 7 (boutnummer 39B0212, 6.016m +NAP). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Er zijn geen monsters genomen. Het opgeboorde materiaal is gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 4 mm; het zeefresidu is met het blote oog geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

De geologische opbouw van de bodem is in het hele plangebied hetzelfde. Vanaf het maaiveld is een humushoudende bovenlaag, het esdek (A-Horizont) aangetroffen. Deze laag bestaat uit bruingrijs zand.

Tussen de 0,3 en 0,7 m -Mv begint licht bruingeel tot grijsgeel zand, dat isgeïnterpreteerd als dekzand (C-Horizont). Over het algemeen is de overgang van esdek naar dekzand vrij scherp. De bodemopbouw is relatief gaaf.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn in het esdek enkele recente puinfragmenten gevonden. In het dekzand zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Naar aanleiding van de sloop en nieuwbouw aan de Buurtweg 8 in Doorn is er op 24 november 2005 door RAAP Archeologisch Adviesbureau een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd. Voor aanvang van het veldonderzoek gold een hoge verwachting voor vindplaatsen vanaf het Mesolithicum. Tijdens het veldonderzoek is een bodemopbouw aangetroffen van een esdek op dekzand. Tijdens het inventariserend veldonderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor vindplaatsen in het plangebied. Omdat de bodemopbouw relatief gaaf is, valt niet uit te sluiten dat vondstarme nederzettingen of zeer lokale archeologische resten (zoals graven en verkavelingsgreppels) aanwezig zijn.

4.2 Aanbevelingen

Hoewel niet valt uit te sluiten dat er vondstarme nederzettingen of zeer lokale archeologische resten (zoals graven en verkavelingsgreppels) aanwezig zijn wordt gezien de geringe omvang van de geplande bodemingrepen, ten aanzien van het plangebied, geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog van Utrecht (dhr. drs. R.S. Kok).

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Kok, R.S.**, 2004. Richtlijnen voor bureauonderzoek, Provincie Utrecht.
- Kok, R.S.**, 2005. Richtlijnen Provincie Utrecht ten behoeve van inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen, Utrecht.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- RGD**, 1984. *Geologische kaart van Nederland*. Blad Tiel West (39W). Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- ROB**, 2005. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) versie 2.1*. Ontleend aan <http://www.archis.nl>.
- Stiboka**, 1973. *Bodemkaart van Nederland schaal 1 : 50 000*. Blad 39 West, Rhenen. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Stiboka/RGD**, 1986. *Geomorfologische kaart van Nederland schaal 1 : 50 000*. Blad 39 Tiel. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen en Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- Uitgeversmaatschappij Canaletto**, 1973. *Nieuwe kaart van den Lande van Utrecht*. Uitgeversmaatschappij Canaletto, Alphen aan den Rijn.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland 1 : 50 000*. 1 West-Nederland 1839-1859, Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
-Mv	beneden maaiveld
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Verklarende woordenlijst

A/C profiel	Bodemprofiel waarin een humusrijke A-horizont direct gelegen is op het ongeroerde moedermateriaal (C-horizont).
dagzomen	Aan de oppervlakte komen, zichtbaar worden van gesteenten (met inbegrip van zand, klei, etc.).
dekzand	Fijnzandige afzettingen die onder periglaciale omstandigheden voornamelijk door windwerking ontstaan zijn; de dekzanden van het Weichselien vormen in grote delen van Nederland een 'dek' (Saalien: Formatie van Eindhoven; Weichselien: Formatie van Twente).
enkeerdgronden	Dikke eerdgrond (= laag met donkere, min of meer rulle grond, met organische en anorganische bestanddelen) ontwikkeld op zandgrond onder invloed van de mens; worden ook wel essen genoemd.
esdek	Oud verhoogd bouwland, ontstaan door ophoging ten gevolge van bemesting. Voor de bemesting werden plaggen of met zand vermengde potstalmest opgebracht. In geval van een es is de opgebrachte laag ten minste 50 cm dik. De term es is gangbaar in Noord- en Oost-Nederland. In Midden-Nederland wordt gesproken van enk of eng en in Zuid-Nederland van akker of veld.
Pleistoceen	Geologisch tijdperk dat ca. 2,3 miljoen jaar geleden begon. Gedurende deze periode waren er sterke klimaatswisselingen van gematigd warm tot zeer koud (de vier bekende IJstijden). Na de laatste IJstijd begint het Holoceen (ca. 8800 voor Chr.).

Overzicht van tabellen, figuren en bijlagen

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

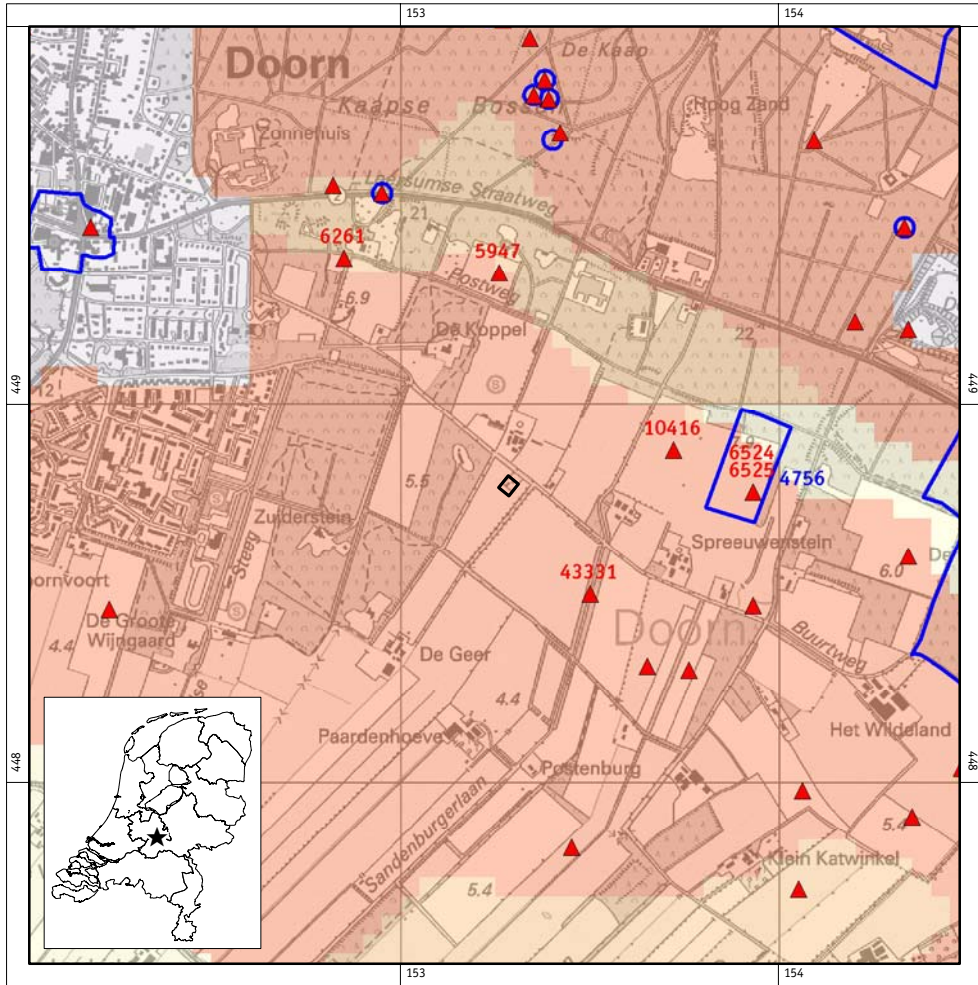
Figuur 1. Ligging van het plangebied, omliggende ARCHIS-waarnemingen, AMK-terreinen, geprojecteerd op de IKAW.

Figuur 2. Boorpuntenkaart.

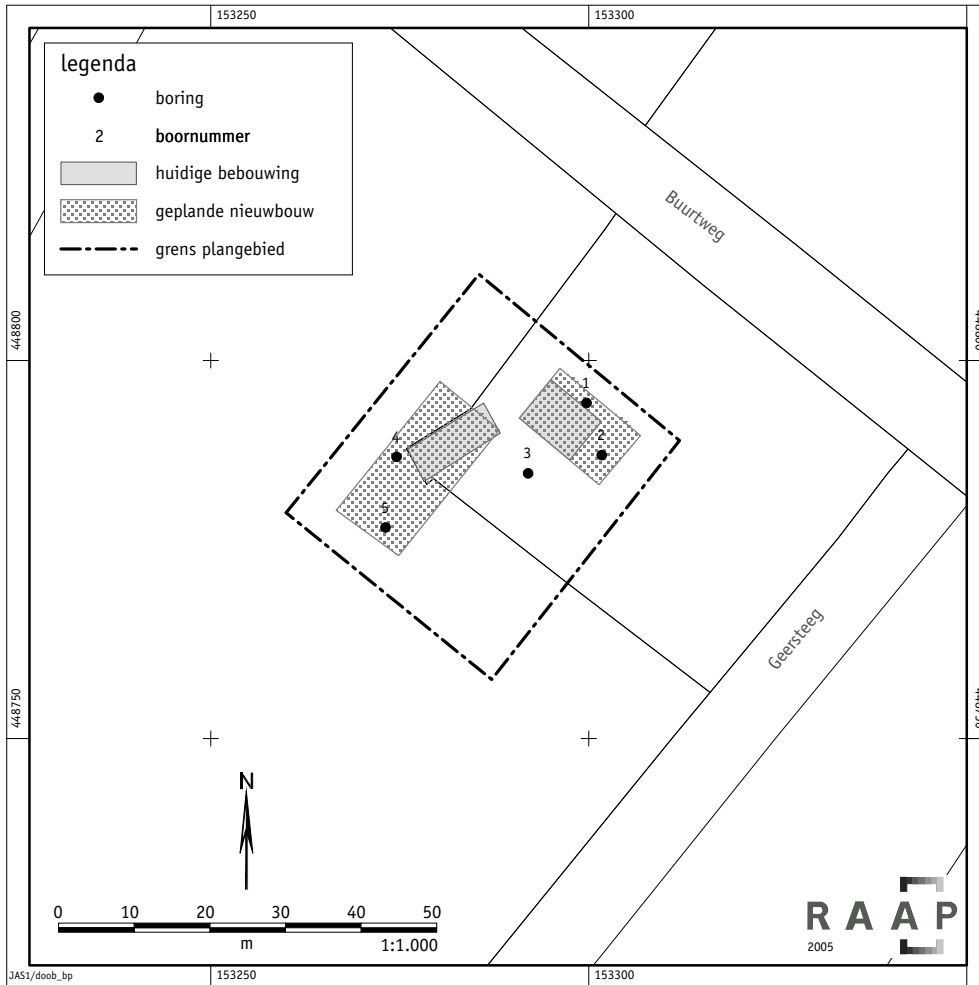
Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

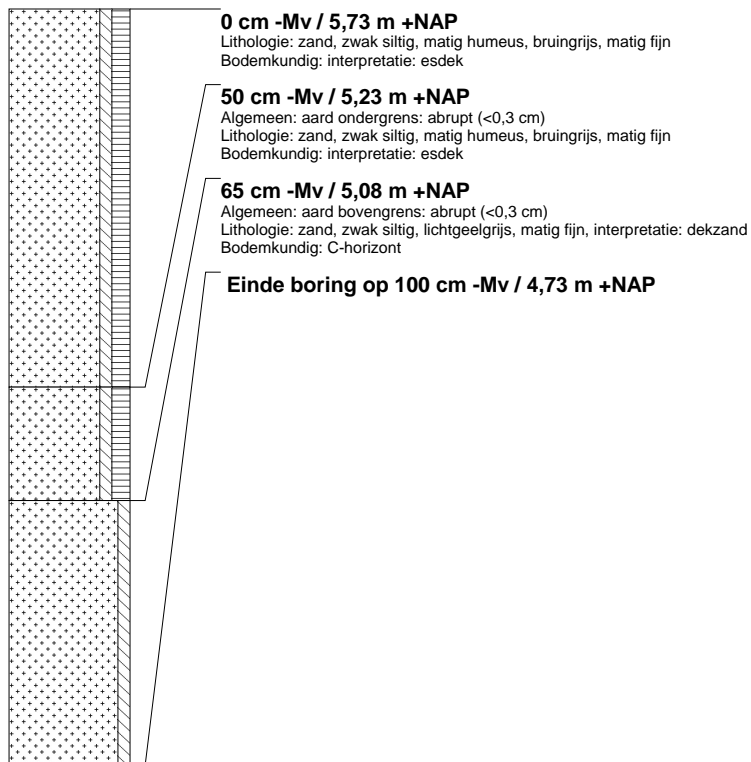
Figuur 1. De ligging van het plangebied (zwart), omliggende ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw) geprojecteerd op de IKAW; inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Boorpuntenkaart.

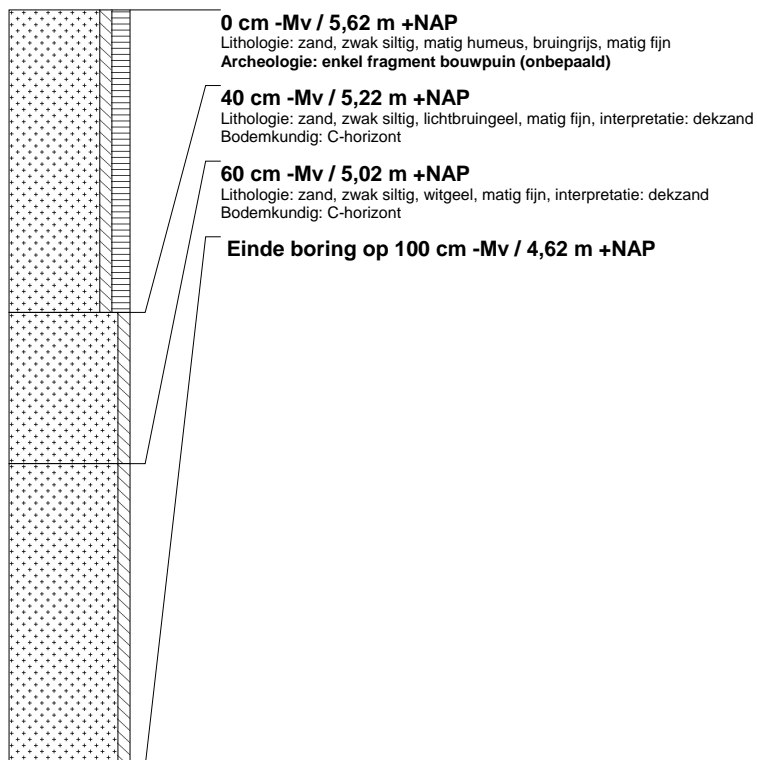
boring: DOOB-1

beschrijver: JVE/SW, datum: 24-11-2005, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39B, hoogte: 5,73, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: Doorn, plaatsnaam: DOORN, opdrachtgever: Jagtenberg, uitvoerder: RAAP West

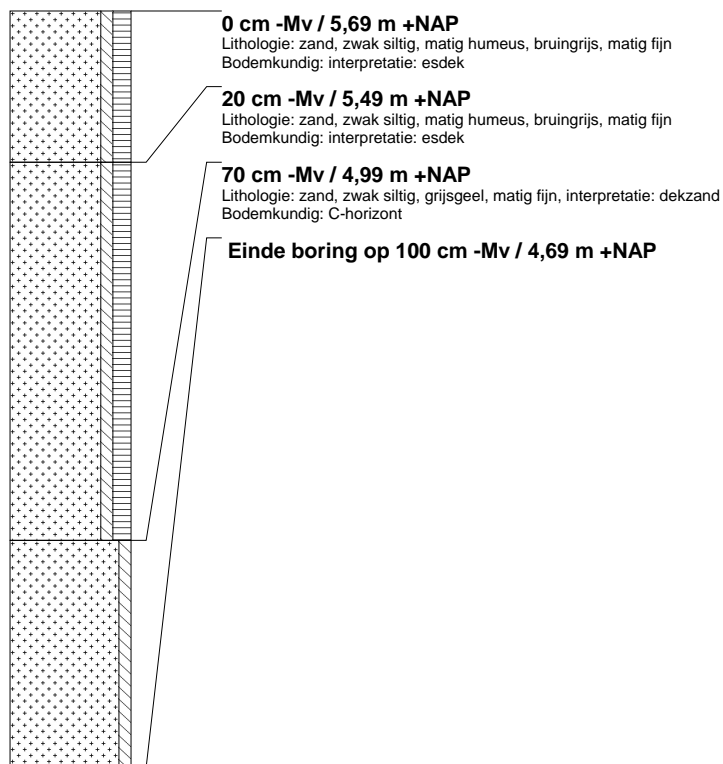
boring: DOOB-2

beschrijver: JVE/SW, datum: 24-11-2005, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39B, hoogte: 5,62, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: Doorn, plaatsnaam: DOORN, opdrachtgever: Jagtenberg, uitvoerder: RAAP West

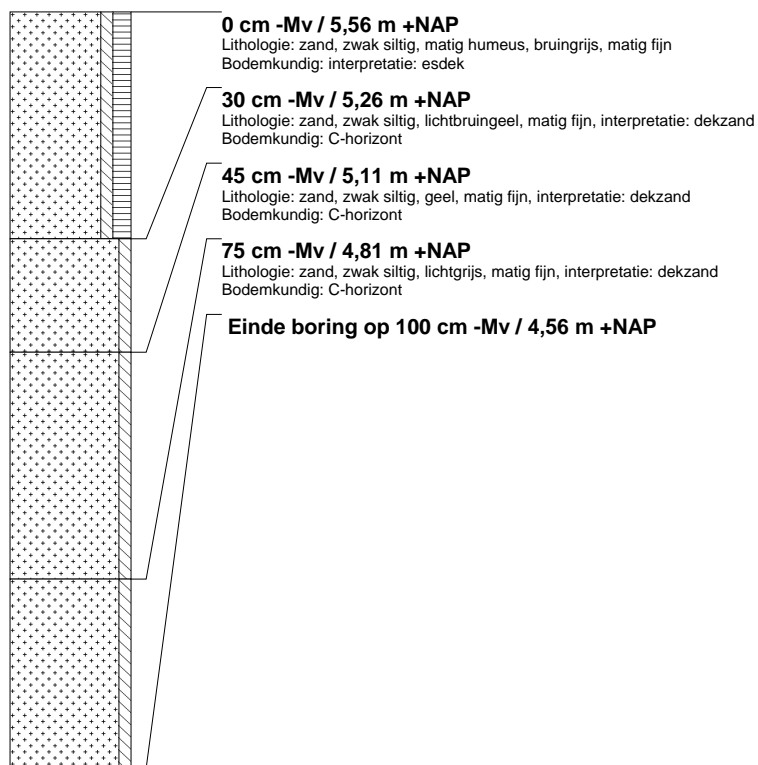
boring: DOOB-3

beschrijver: JVE/SW, datum: 24-11-2005, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39B, hoogte: 5,69, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: Doorn, plaatsnaam: DOORN, opdrachtgever: Jagtenberg, uitvoerder: RAAP West

boring: DOOB-4

beschrijver: JEV/SW, datum: 24-11-2005, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39B, hoogte: 5,56, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: Doorn, plaatsnaam: DOORN, opdrachtgever: Jagtenberg, uitvoerder: RAAP West

boring: DOOB-5

beschrijver: JVE/SW, datum: 24-11-2005, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 39B, hoogte: 5,55, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Utrecht, gemeente: Doorn, plaatsnaam: DOORN, opdrachtgever: Jagtenberg, uitvoerder: RAAP West

